

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Les acteurs de l'économie informelle dans l'arène politique: l'utilisation stratégique de l'espace politique par les taxis-motos au Bénin

Assouma, K.

Citation

Assouma, K. (2022, September 13). *Les acteurs de l'économie informelle dans l'arène politique: l'utilisation stratégique de l'espace politique par les taxis-motos au Bénin*. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3458723>

Version: Publisher's Version

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3458723>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

SAMENVATTING

Onderzoek naar actoren in de informele economie heeft tot nog toe weinig aandacht besteed aan de politieke relaties van deze actoren, en wat deze betekenen voor hun sociale en beroepsmatige omstandigheden. Deze dissertatie beoogt bij te dragen aan het opvullen van deze lacune door het leveren van een empirische bijdrage aan de studie van het sociale en politieke bestaan van informele arbeiders in het mondiale Zuiden, en wel in de vorm van een case study van de motortaxi-rijders (*zémidjan*) in Benin. Hiermee verplaatst dit onderzoek de aandacht naar andere dimensies dan de al goed bestudeerde economische, gezondheids-, milieu, en urbane transport-aspecten van dit fenomeen.

Als methodologie is gekozen voor een etnografisch onderzoek dat verschillende methoden en technieken combineert. Een verscheidenheid aan bronnen is gebruikt voor een vergelijkende analyse van de associatieve en politieke dynamiek rond de *zémidjan* in verschillende Beninese steden (Cotonou, Parakou, Natitingou, en Kandi). De analyse en interpretatie van het empirisch materiaal is gecontextualiseerd met behulp van literatuur over de motor-taxi elders in Afrika en daarbuiten. Het theoretische kader is gebaseerd op een historiserende benadering gefocust op de *agency* van de *zémidjan*, dat wil zeggen hun capaciteit tot handelen in een sociale, economische, en politieke context die mogelijkheden biedt maar tegelijkertijd ook grenzen stelt aan wat de *zémidjan* kunnen doen.

Centraal in het onderzoek staat de vraag waarom de *zémidjan* de perceptie hebben dat hun werken levensomstandigheden niet verbeterd zijn, ondanks het feit dat ze strategisch gebruik hebben weten te maken van het politieke domein door de inzet van de leiders van hun diverse organisaties. Twee hypothesen zijn hierbij leidend geweest. De eerste hypothese postuleert dat een onevenwichtige machtsbalans in de relevante besluitvormingsorganen in het nadeel van de leiders van de *zémidjan* de effectiviteit van collectieve actie voor het bereiken van gemeenschappelijke aspiraties beperkt. De tweede stelt dat de afwezigheid van een participatief proces in de identificatie van de centrale doelen van collectieve actie niet helpt om de diepe aspiraties die gedeeld worden door zowel leden en leiders in te brengen in de onderhandelingen omtrent collectieve initiatieven.

De belangrijkste resultaten laten zien dat ondanks hun pogingen om toegang te krijgen, de beïnvloedingsmacht van de leiders van de *zémidjan* in besluitvormingsorganen beperkt blijft vanwege hun geringe aantal en hun positie. Dat betekent overigens niet dat de collectieve initiatieven van de *zémidjan* in de loop der tijd geen significante verbeteringen voor de corporatie hebben opgeleverd. Wat er bereikt is ligt echter op het terrein van de verbetering van werkomstandigheden, terwijl de werkelijke preoccupaties van de *zémidjan* veeleer liggen bij het negatieve imago dat aan het werk van de *zémidjan* kleeft, en wat maakt dat het gezien wordt als een tweederangs beroep. Dit resultaat biedt een nieuwe blik op hun ontevredenheid over wat er bereikt is, en maakt duidelijk dat het hierbij vooral gaat om de realisatie van hun diepere aspiratie om een betere sociale status te verkrijgen door toegang tot een ander beroep.

De dissertatie toont ook aan dat de praktijken voor het verkrijgen van politieke invloed niet gebaseerd zijn op een inclusief proces binnen de organisaties. De institutionalisering van de corporatie heeft ertoe geleid dat de leiders de positie van elite hebben gekregen vanwege hun rol als bemiddelaar met andere sociale actoren. Maar het gebruik dat sommige leiders van hun positie maken, maakt dat ze in feite opereren als 'corporatieve entrepreneurs'. Zij slagen erin voor zichzelf de zo gewilde verbetering van sociale status te bewerkstelligen, door de hulpbronnen die ze verzameld hebben door hun positie voor hun eigenbelang in te zetten. Dit versterkt het idee dat er een verschil is tussen wat de gewone leden en de leiders kunnen halen uit hun betrokkenheid bij de organisaties, en draagt bij aan beschuldigingen van cliëntelisme binnen de corporatie.

Door bovenstaande analyses draagt deze dissertatie bij aan betere kennis van processen in de informele economie die tot nog toe weinig onderzocht zijn, zoals professionalisering, corporatieve structurering van onderaf, en de ontwikkeling van een multidimensionaal cliëntelisme; alsook van de mogelijkheden en beperkingen voor het uitoefenen van politieke invloed in contexten zoals die in Benin.

Signaaltermen : informele economie, motor-taxis zémidjan, leiders, politieke invloed, Bénin.